GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI DE LUCRU.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.
ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 48. | Dumineca 15 (27) Aprile | 1884.

Braşovŭ în 14 (26) Aprile.

Astăḑĭ, pre cândŭ scriemŭ aceste rênduri, fiiulŭ iubitŭ alŭ Domnitorului nostru, prinţulŭ nostru moştenitorŭ Rudolfŭ împreună cu tênera şi graţiósa sa consórtă, princesa Stefania, sunt salutaţĭ de cătră Regele şi Regina României şi de cătră poporaţiunea capitalei române ca óspeţĭ. Bucurescii au îmbrăcatŭ haine de serbătóre şi archiducele Rudolf va fi întîmpinatŭ cu onorurĭ strălucite, ce se cuvinŭ numai unui Suveranŭ.

Dintre tóte visitele, ce le-a făcutŭ părechia princiară austriacă în lunga sa călĕtoriă din Orientŭ ni se pare, că visita sa la Curtea din Bucurescĭ posede importanţa cea mare politică nu numai pentru Românĭ, ci pentru monarchia întrégă austro-ungară.

Incă înainte cu câţĭ-va anĭ s'ar fi părutŭ ca o imposibilitate, după curentulŭ ce domnea la curtea austriacă şi după posiţiunea umilită ce-o ocupa p'atuncĭ România, ca clironomulŭ dinastiei habsburgice, a celei mai vechĭ dinastii în tótă Europa, sĕ mérgă la Bucurescĭ spre a salutá pe Domnitorulŭ Ţerei românescĭ. Sângele vitezilorŭ românĭ căḑuţĭ pe câmpiele Bulgariei nu numai că a redatŭ ţerei vechia sa independenţă, dér i-a câştigatŭ şi unŭ locŭ de onóre in concertulŭ popórelorŭ europene şi astăḑĭ clironomulŭ unui statŭ puternicŭ, ca monarchia nóstră, merge în persónă la Bucurescĭ spre a dovedí acésta înaintea Europei.

Ce e dreptŭ, oficiulŭ nostru de esterne a evitatŭ de a dá visitei archiducelui Rudolfŭ acéstă importanţă şi a lăsatŭ ca ea sĕ apară ca unŭ actŭ mai multŭ de etichetă, prin care sĕ se dovedéscă bunele relaţiunĭ ce esistă astăḑĭ între curtea dela Viena şi curtea română; dér orĭ-câtŭ oficioşii austro-ungarĭ ar voí sĕ nege însemnătatea politică a călĕtoriei părechei princiare, acéstă însemnătate se impune prin forţa împrejurărilorŭ.

Totŭ mai multŭ au trebuitŭ sĕ se convingă cei dela Viena, carĭ conducŭ aḑĭ destinele monarchiei nóstre, că décă este ca împĕrăţia habsburgică se jóce încă de aci în colo unŭ rolŭ însemnatŭ în Orientŭ, se cere înainte de tóte ca sĕ-şĭ câştige simpatiele statelorŭ şi popórelorŭ dela Dunăre şi din peninsula balcanică. Lipsită de acéstă simpatiă Austro-Ungaria nu va puté se eserceze nicĭ odată o influinţă decisivă asupra desvoltărei Orientului europénŭ.

Intre aceste state înse este fără îndoială România celŭ mai puternicŭ şi mai însemnatŭ, singurulŭ care oferă garanţii de ajunsŭ pentru susţinerea păcii şi a ordinei în Orientŭ. Afară de acésta, celorŭ dela Viena nu le-a putută remâné ascunsŭ, că Românii, pe lângă aceea că sciu se conserve faţă cu tóte puterile marĭ aceea-şĭ lealitate şi bună vecinătate, sunt unŭ elementŭ de sine stătătorŭ, care mai puţinŭ ca orĭ-care altulŭ este espusŭ influinţelorŭ din afară.

Ómenii de statŭ austriacĭ cunoscêndŭ tóte aceste trebuea sĕ dé o importanţă deosebită relaţiunilorŭ nóstre cu România independentă şi trebuea sĕ se gândéscă seriosŭ, cum sĕ se delătureze piedecile, ce se opuneau şi se opunŭ încă şi aḑĭ unei perfecte înţelegerĭ între aceste doue state. Nu scimŭ încâtŭ diplomaţia austriacă a împlinitŭ acéstă cerinţă, dér credemŭ că cea mai mare greşélă din partea ei ar fi décă din primirea strălucită, ce i sĕ face prinţului nostru de corónă la Bucurescĭ şi Belgradŭ cu interventiunea organelorŭ stăpânirei, arŭ deduce, că grava problemă a politicei austro-ungare: câştigarea simpatiei poporului românŭ şi serbescŭ este deja resolvată în modŭ mulţămitorŭ.

După a nóstră părere mai trebue sĕ trécă încă cât-va timpŭ şi multe trebue sĕ se întêmple, nu în afară, ci în întrulŭ acestei monarchie, până cândŭ sĕ ne putemŭ ḑice cu tótă siguritatea, că amŭ câştigatŭ simpatia Românilorŭ şi a Sêrbilorŭ independenţĭ pe deplinŭ şi că nimicŭ nu mai póte sĕ rumpă legăturile acestorŭ state cu împĕrăţia popórelorŭ austro-ungare.

Astăḑĭ archiducele Rudolf este salutatŭ în Bucurescĭ nu numai ca fiu alŭ împĕratului Franciscŭ Iosifŭ, ci şi ca viitorŭ Domnitorŭ peste trei milióne de Românĭ supuşĭ dinastiei habsburgice, şi este aprópe cu neputinţă ca în păharulŭ de bucuriă, ce le-o prepară Bucurescenilorŭ venirea clironomului austriacŭ, sĕ nu se amestece şi o picătură amară, când se vorŭ gândí la starea asuprită şi la prigonirile ce trebue sĕ sufere aḑĭ fraţii lorŭ de dincóce.

In urările călduróse, ce se vorŭ aduce prinţului nostru moştenitorŭ de cătră poporaţiunea capitalei române, suntemŭ sigurĭ, că este esprimată şi speranţa, că în viitorulŭ celŭ mai de aprópe se va îmbunătăţi şi sórtea poporului românŭ de dincóce prin puternica intervenire a casei domnitóre habsburgice. Speranţa e justă, şi credemŭ că décă nu s'ar împlinì, viitorulŭ monarchiei nóstre s'ar întunecá, căcĭ acésta ar fi o tristă dovédă, că ómenii ei de statŭ nu punŭ preţŭ pe simpatiele adevĕrate ale popórelorŭ din Orientŭ.

Speranţa şi dorinţa fraţilorŭ noştri, noi ceştĭ de dincóce, în totdeuna credincioşĭ supuşĭ ai casei domnitóre, o sêmţimŭ îndecitŭ şi înmiitŭ şi în semnulŭ acesta înălţămŭ rugile nóstre cătră ceriu ca sĕ scutéscă scumpa viaţă a părechei princiare de corónă şi sĕ-o aducă érăşĭ în deplină sănătate în mijloculŭ augustei sale familii şi a popórelorŭ monarchiei.

Scirĭ telegrafice.

(Serviciulŭ particularŭ alŭ „Gazetei Transilvaniei.“)

Pesta, 25 Aprile. — Comisiunea financiară a camerii deputaţilorŭ a primitŭ proiectele d'a se rĕscumpĕrá de statŭ prima cale ferată ardelénă şi calea ferată Dunărea-Drava. La cea dintâia constată secretarulŭ de statŭ Baross, că au fostŭ malversaţiunĭ, dér că s'au luatŭ disposiţiunĭ, ca statulŭ sĕ nu sufere nicĭ o pagubă.

Varna, 25 Aprile. — Yachtulŭ »Miramar Izzedin« a sositŭ erĭ séră la 8 ore. Populaţiunea oraşului şi colonia austro-ungară a salutatŭ cu entusiasmŭ perechia princiară de corónă, care peste nópte a rĕmasŭ pe bordulŭ »Miramarului.« Aḑĭ diminéţă la 6½ ore apărŭ principele Bulgariei pe »Miramarŭ;« după unŭ sfertŭ de óră s'a întorsŭ cu părechea princiară de corónă. Municipalitatea presentă pâne şi sare pe tave de argintŭ. Tinerimea scolară înmână princesei de corónă buchete; după presentarea corpului consularŭ şi a deputaţiunii coloniei austro-ungare, părechia princiară de corónă cu principele Bulgariei şi cu suita îşĭ continuară călĕtoria la Rusciucŭ.

Belgradŭ, 25 Aprile. — Pentru primirea lui Rudolfŭ şi a Stefaniei oraşulŭ se împodobesce de pe acum cu stindarde.

Viena, 25 Aprile. — Invitarea guvernului britanicŭ s'a îmânatŭ deja; se pare, că esistă încă greutăţĭ, ce le facŭ unele puterĭ cu privire la programă.

Adunarea alegĕtorilorŭ românĭ din judeţulŭ Braşovului.

Vinerĭ, 13 (25) Aprile, alegĕtorii românĭ din cele 4 cercurĭ electorale ale oraşului şi judeţului Braşovŭ s'au întrunitŭ în numĕrŭ de 500 în sala Hotelului Nr. 1, ca sĕ hotărască asupra atitudinii ce au se observe delegaţiĭ lorŭ în viitórea conferinţă generală ce se va ţiné în Sibiiu.

Şedinţa s'a deschisŭ de vice-preşedintele comitetului centralŭ electoralŭ d. adv. Octavianŭ Sorescu, printr'unŭ discursŭ potrivitŭ în care a arătatŭ causa pentru care s'a convocatŭ adunarea şi recomandă solidăritatea, singurulŭ mijlocŭ prin care se póte ajunge la scopŭ. Citi apoi adresa poliţienéscă în care se reamintescŭ ordinile ministeriale: d'a nu se tratá nimicŭ ce nu e în programa adunării şi d'a nu se turbura ordinea publică. (D-nulŭ adv. Puscariu esclamă fórte nemeritŭ: Asta-i ca în timpulŭ absolutismului!)

In urma acestora, comitetulŭ centralŭ electoralŭ 'şĭ-a datŭ demisiunea şi s'a alesŭ preşedinte ad hoc d. adv. Octavianŭ Sorescu, care a condusŭ adunarea.

D. Diamandi Manole, luândŭ cuvêntulŭ, a vorbitŭ cu multă inimă pentru unire şi solidaritate, combătêndŭ pe aceia carĭ sĕ încércă a desbiná nêmulŭ românescŭ. Desbinările, ḑise d-sa, nicĭ odată nu ducŭ la unŭ bunŭ sfêrşitŭ. Arată apoi că Românii nu'şĭ potŭ eluptá drepturile lorŭ, décă nu vorŭ formá toţĭ unŭ mănunchiŭ pe care sĕ nu'lŭ pótă rupe adversarii noştri. Apoi citesce o declaraţiune şi cunsiliază adunarea ca sĕ o priméscă în unanimitate, fiindŭ calea indicată în ea singura aptă d'a duce la îndeplinire dorinţele partidei naţionale române.

D. Dr. A. Mureşianu sprijinesce propunerea d-lui Diamandi Manole şi cere ca în declaraţiune sĕ se ḑică, în locŭ de partida naţională română din monarchie: „partida naţională română din Transilvania şi Ungaria;“ totdeodată mai propune ca declaraţiunea sĕ fie votatŭ prin sculare, ca sĕ se accentueze cu mai multă putere primirea ei.

Primindu-se aceste douĕ propunerĭ, toţĭ cei de faţă sĕ redică în picióre şi votéză unanimŭ următórea

Declaraţiune.

Alegĕtorii românĭ din oraşulŭ şi comitatulŭ Braşovului, întruniţĭ astăḑĭ, Vinerĭ 13 Aprile, în conferinţă generală, declară solemnŭ şi unanimŭ că aderéză la programa statorită de adunarea generală dela 12—14 Maiŭ 1881 în Sibiiŭ; declară şi se obligă a fi solidarĭ întru tóte cu hotărîrile ce se vorŭ lua în viitórea conferinţă a partidei naţionale române din Transilvania şi Ungaria, care conferinţă se va ţiné în primăvéra acestui anŭ érăşĭ în Sibiiŭ.

După primirea entusiastică a acestei declaraţiunĭ, la propunerea d-lui Dr. N. Popŭ s'au alesŭ în comitetulŭ centralŭ de acţiune urmatorii domnĭ:

Cerculŭ I: Dr. N. **Popŭ**. G. **Perşenariu** pr. G. B. **Popŭ**. Gl. **Porescu**. Oct. **Sorescu**. Aurel **Mureşanu**. Dr. **Neagoe**.

Cerculŭ II. Diam. **Manole**. Ion **Lengerŭ**. Lud. **Romanŭ**. Ion **Stinghe**. jun. Dumitru **Pascu**. Ster. **Stinghe**. S. **Mărgineanu**. V. **Voina**. G. **Navrea**. Th. **Zernoveanu**.

Cerculŭ III. Radu **Popea**, pr. Alexe **Verzea**, pr. George **Ludu**, pr. Eremia **Verzea**, pr. George **Dogariu**, pr. George **Urdea**, pr. Anast. **Bârseanu**, învĕţ. Math. **Grama**.

Cerculŭ IV. Iosifŭ **Comanescu**, pr. Iosifŭ **Micu**, pr. Alex **Măieruşianu**, pr. Ionŭ **Marin**, învĕţ. George **Proca**, învĕţ. Dumitru **Nan**, pr. Stefanŭ **Tausŭ**, învĕţ.

In urma acésta, s'a procedatŭ la alegerea delegaţilorŭ şi s'au alesŭ unanimŭ: în cerculŭ, 1 dd. Dr. A. **Mureşianu** şi G. B. **Popŭ**; în cerculŭ II, d. Diamandi **Manole** şi Preotulŭ V. **Voina**; în cerculŭ III, dd. Alex. **Verzea** şi Victorŭ **Popea**; în cerculŭ IV. dd. Dr. I. **Neagoe** şi Sim. **Mărgineanu**, adv.

Conferinţa a decursŭ în cea mai esemplară ordine, ceea ce face onóre alegĕtorilorŭ românĭ.

Felicitări la adresa nóstră.

Cricău 15 Aprile.

Gratulezŭ atitudinea d-vóstră și curagiulŭ desvoltatŭ față cu apĕsătorii noștri. **Grigorie Mezei.**

Sibiu 15 Aprile.

Gratulezŭ la avansamentŭ. **Ionŭ Popa.**

Lippa 17 Aprile.

Gratulezŭ la progresulŭ, că diarulŭ d-vóstră prețuitŭ apare în tótă diua. **I. Ardeleanu.**

Selșigu 18 Aprile.

Vĕ gratulezŭ și vĕ poftescŭ succesŭ la întreprinderea măréță. **Teodorŭ Indreși, protopopŭ.**

Becheșŭ 18 Aprile.

Primițĭ gratulațiunile mele cele mai sincere pentru aparițiunea cuotidiană a multŭ prețuitului diarŭ, ce-'lŭ redigéțĭ. **Al. Sterca Șuluțu.**

Veteranulŭ diarŭ de dincolo de Carpațĭ „Românulŭ" ne salută cu următórele cuvinte:

»Gazeta Transilvaniei,« începêndŭ cu numĕrulŭ dela 1 Aprile a devenitŭ diarŭ cuotidianŭ. Printr'o stăruință neobosită și o muncă neîntreruptă, d. Dr. Aurel Mureșianu, directorulŭ acestui diarŭ, a isbutitŭ sĕ-i creeze mijlóce îndestulitóre pentru a-lŭ puté scóte în fie-care di.

„Gazeta Transilvaniei« va împliní în curêndŭ cincĭdecĭ de anĭ dela aparițiunea sa. Nu ne îndoimŭ, că și de aci înainte Românii din tóte părțile îi vorŭ dá celŭ mai mare sprijinŭ. Românii de sub coróna S-lui Stefanŭ din parte-le au salutatŭ cu bucuriă noua cale, pe care a apucatŭ „Gazeta« și adresările de felicitare îi vinŭ din tóte părțile."

Mulțnmindŭ din totŭ sufletulŭ pentru aceste încuragiatóre dovedĭ de simpatiă, dorimŭ ca urările ce ni se facŭ sĕ fiĕ făcute într'unŭ ciasŭ bunŭ!

Lugoșŭ, 6 Aprile 1884.

Domnule Redactorŭ!

Cu câte-va sĕptĕmânĭ înainte de acésta vĕ arătasemŭ într'o corespondință prigonirea începută asupra studențilorŭ românĭ dela gimnasiulŭ din Lugoșŭ din causă, că aceia ținură o ședință publică. După trimiterea acelei corespondințe se mai întêmplară totŭ în acea afacere lucrurĭ demne de a fi substernute aprețierei on. publicŭ românŭ.

Nu am voitŭ însă a reveni la acea cestiune, mai nainte de a puté notificá desnodămêntulŭ ei finalŭ. Acuma, deórece acela a sositŭ, mi iau voie a reluà firulŭ istoriórei, ce din bagatelă, cum se păre unora a fi, deveni la urmă lucru fórte seriosŭ, căcĭ din ea vedemŭ intențiunea, ce o au cei de la putere de a ne paralisá câtŭ mai multŭ, precum pre alte terenurĭ, așa și pre celŭ alŭ învĕțămêntului, șicanândŭ în totŭ modulŭ tinerimea nóstră, persecutându-o și făcêndu-o sĕ părăséscă studiulŭ séu sĕ trécă preste fruntarie, pentrucă în modulŭ acesta sĕ împedece formarea generațiunei nouĕ, sĕ răréscă numĕrulŭ oștenilorŭ din legiunea tênĕră, carea va ave sĕ dea pieptŭ cu ei. Spre acestŭ scopŭ rĕutăciosŭ, ei au în serviciulŭ lorŭ pre mulțĭ din acei rătăcițĭ dela tabĕra națiunei lorŭ, carĭ nu cunoscŭ altŭ idealŭ, afară de interesulŭ propriu și căruia sacrifică: mamă, tată, națiune, limbă și totŭ ce-i mai sfântŭ pre acésta lume și carĭ se alătură cu trupŭ cu sufletŭ la aceia, pre carĭ i vedŭ că sunt puternicii dilei. — Pre unii rătĕcițĭ ca acestia i-vedemŭ astădĭ punêndŭ multŭ zelŭ în persecutarea tinerimei române, ca și cândŭ și ei ar fi adevĕrațĭ descendențĭ ai lui Árpád, pre cândŭ numele lorŭ i arétă a fi Slovacĭ, Armenĭ séu cine mai scie ce, numai Maghiarĭ nu. Va fi destulŭ a produce nume ca și Kalyáosky, Lehotzky, Klein, Fecht, Breanu, Petracu etc., totŭ nume de profesorĭ dela gimnasiulŭ Lugoșului, pentru a-le aflá adevĕrata lorŭ naționalitate.

Dar destulŭ că ei figuréză de cei mai aprigĭ Maghiarĭ.

Acești domnĭ profesorĭ, voindŭ a pune mână pre biblioteca studențilorŭ românĭ, după ce incercarea de a amăgí pre tinĕrĭ sĕ o transporte din localulŭ scólei gr. or. în gimnasiu nu li succese, merseră și încălcară localulŭ scólei gr. or. mai ântâiu singurĭ, apoi cu subprefectulŭ (solgăbirăulŭ) și fără vr'o causă sigilară biblioteca, după ce mai ântâiŭ scóseră din ea registrulŭ cărțilorŭ. In contra acestei procedărĭ ilegale se înaintà recursŭ bine motivatŭ (?) din partea competentă. Ce ave însă sĕ se întêmple cu tinĕrii, carĭ cutezară a-șĭ esercea limba în acéstă țéră atâtŭ de liberalŭ (?) guvernată?

Printre studențĭ se lățise vestea, că din consiliulŭ profesorilorŭ eșise sentința de eliminare a 6 din tinerĭ, carĭ participaseră la ședință și că acéstă sentință este trimésă locurilorŭ mai înalte spre aprobare. Se vede însă că acolo li-se cassà o sentință atâtŭ de patriotică (?), căcĭ numai astfelŭ se potŭ esplicá cuvintele unui profesorŭ adresate unui studentŭ: »Decă voiă ministrulŭ de culte, te putei duce la dracu.« Ce făcură însă neofiții Maghiarĭ (cu puțină escepțiune), ca sĕ-șĭ arate puterea de rĕsbunare? La 3 inșĭ, doi din clasa a VI și altulŭ din clasa a IV dederă din purtarea morală notă rea.

Și sĕ însemnămŭ, că unulŭ, Ioanŭ Lupulescu, este primulŭ eminentŭ în a 6-a clasă și celŭ mai bunŭ studentŭ în totŭ gimnasiulŭ și până aci cu purtare morală esemplară; alŭ doilea, Stefanŭ Lipovanŭ, de asemenea studentŭ fórte bunŭ cu purtarea morală bună; nu mai puținŭ și alŭ treilea. Nu se mărginiră domniĭ profesorĭ la atâta, ci dederă tuturorŭ studențilorŭ românĭ, carĭ participaseră odată séu de două orĭ la societatea română, din purtarea morală calculŭ de: puținŭ legală séu abia legală. Eră scădérea notelorŭ din eminențe în prime studențilorŭ celorŭ mai bunĭ și clasificarea de totŭ rea a celorŭ mai slabĭ dovedesce din destulŭ scopulŭ conjurațilorŭ noștri dușmanĭ: de a împuțina studenții românĭ, de a desgustá pre cei mai bunĭ și de a împedecá pre cei mai slabĭ dându-le note rele.

Cei trei cu calculŭ rĕu din purtarea morală vorŭ trebuí negreșitŭ sĕ trécă preste fruntarie, ca sĕ-șĭ continue studiele. Atestatele lorŭ semestriale sunt și trimise la Ministrulŭ Instrucțiunei.

Venimŭ acuma a întrebá, cum, pre ce base a datŭ corpulŭ profesoralŭ calculŭ rĕu din purtarea morală celorŭ trei studențĭ, căcĭ asemenea calculŭ se dă celorŭ ce visitéză locurile publice neoneste și alte de acestea, pe cândŭ însă celorŭ trei nu li-se póte împutá așa ceva. Că învață limba maternă, studiu obligatŭ în gimnasiu pentru Românĭ, că au ținutŭ o ședință publică, credŭ că o minte sănĕtósă nu o póte găsí de purtare morală rea. Dér lucrulŭ este deja făcutŭ și apoi a recurge astădĭ noi Românii contra unei ilegalitățĭ, este a-țĭ aprinde și mai rĕu paie 'n capŭ; sciutŭ este, că Românului din partea Maghiarului a-i se face dreptate, ar fi atâta, câtŭ a-șĭ renegá Ungurulŭ totŭ trecutulŭ...

Lozinca Maghiarilorŭ a fostŭ și este: prigonirea Românilorŭ ca Românĭ adevĕrațĭ pre tóte terenurile, ca sĕ rĕmână fii lui Árpádŭ singurĭ stăpânĭ pe locurile nóstre. Pe tênĕrii inteligențĭ suspițiunându-i de Daco-romaniștĭ, nu încetéză a-i trămite în România.

Dar cu modulŭ acesta nu vorŭ ajunge a rĕmâne singurĭ în acésta patriă iubită de noi mai multŭ decâtŭ de ei, nicĭ a-ne contopí în elementulŭ lorŭ, nicĭ a-ne îndulcí pentru idea înfrățîrei cu ei. Arŭ trebui sĕ sciă, că tênĕrii prigonițĭ de aicĭ trecŭ, ce este dreptŭ, fruntariele, însă cu pieptulŭ colcăindŭ de rĕsbunare și cu acea resoluțiune, cu carea vĕdură în istoria străbunilorŭ Muciu Scevola întrândŭ în castrele regelui Porsena.

Ce se mai plângă Ungurii de o Româniă iredentă, când ei și-o pregătescŭ și ei dorescŭ se-o aibă? —

De trei orĭ durerosŭ lucru-i însă, când vedemŭ, că astădĭ ca odinióra în timpurile nefaste, când prin lege eramŭ oprițĭ, nu putemŭ gustá nectarulŭ sciinței nicĭ chiar în institutele ridicate din sudóre de sânge a poporului românŭ! Căcĭ bine să fimŭ înțeleșĭ, acestŭ gimnasiu este ridicatŭ cu banii poporațiunei comitatului și acésta în absolută majoritate este română. Și după adevĕrŭ și dreptate, Românii ar fi îndreptățițĭ a cere ca celŭ puținŭ trei studii sĕ se propună în limba română. Dar departe de a ridicá asemenea pretențiune îndreptățită, nu au macar mângăierea, ca sĕ-șĭ pótă cresce fii într'ênsulŭ, căcĭ sub preteste meschine sunt eschișĭ și silițĭ sĕ trécă fruntariele, pentru ca sĕ se lumineze mai departe.

Purtarea Maghiarilorŭ însĕ sperămŭ că va avé efectulŭ salutariu asupra Românilorŭ bănățenĭ, că vĕdêndu-se tratațĭ atâtŭ de nedemnŭ, 'șĭ vorŭ ridicá cu sudórea propriă unŭ gimnasiu naționalŭ, la care sĕ pótă recurge tinerimea setósă de învĕțătură.

Incheiŭ rêndurile acestea cu cuvintele marelui poetŭ V. Alecsandri:

Până când sĕ credă lumea, o copii de Româniă,
C'orĭ-ce dorŭ de libertate a peritŭ, s'a stinsŭ din voi;
Până când sĕ ne totŭ plece cruda, órba tiraniă,
Și la căru'ĭ de trufiă sĕ ne 'njuge ca pe boi?!

I. Sonea.

Dreptulŭ limbilorŭ în staturĭ cu naționalitate micstă.

(Urmare.)

Alsația-Lotaringia*).

Evenimentele politice, carĭ au adusŭ cu sine căderea Alsației-Lotaringiei la imperiulŭ germanŭ, ne arétă, că Germania urmăresce pe față în provinciile imperiale de nou câștigate o politică de germanisare. Decĭ de sine se înțelege, că aci întêmpinămŭ în legislațiune pré puține disposițiunĭ pentru regularea drepturilorŭ limbilorŭ în înțelesulŭ egalei îndreptățirĭ. Numai fiind-că suntemŭ consecințĭ și ținemŭ la tema, ce ne-amŭ propusŭ, adecă de a produce unŭ tablou câtŭ se póte mai sinopticŭ despre relațiunile limbistice în tóte staturile mai marĭ cu naționalitate mixtă, ne vedemŭ îndemnațĭ, ba, constrînșĭ chiar, a mai adauge la espunerea nóstră încă o partiă mai puținŭ interesantă (Polonia-prusiană și ruséscă).

O parte din poporațiunea Alsației-Lotaringiei, ce numĕră mai bine de $1^1/_2$ milionŭ și, care cum se scie, este de origine curatŭ germană, (din Lotaringia și adecă din prejurulŭ Mețului) a fostŭ înstrăinată cu timpulŭ de limba s'a maternă și vorbesce mai preste totŭ franțozesce. Totușĭ în partea aceea a Lotaringiei, ce se întinde dela Vogesĭ până la Mețŭ, se vorbesce mai multŭ germănesce, ca și în Alsația. In viața socială și în co-

*) Alsația-Lotaringia séu Elsația-Lorena (Lotharíregnum, das Reich Lothars; germ. Elsass-Lothringen) sunt două micĭ, dér frumóse provincii germane, carĭ au datŭ ansă la resbelulŭ dintre Francia și Germania (resp, Prusia) din anii 1870-71, ce s'a terminatŭ cu căderea lui Napoleonŭ III, cu întemeiarea republicei a treia francese și cu restaurarea imperiului germanŭ (18 Ianuariu 1871) sub dinastia Hohenzollerilorŭ.

FOILETONŬ.

Satulŭ cu comorile.

Novelă poporală.

(Urmare.)

Atuncĭ deodată sare Alexandru, roșu și galbinŭ în față de cătrănitŭ și strigă:

„Purcarului și văcarului, care vĕ mână vitele la câmpŭ, îi plătițĭ mai multŭ de câtŭ învĕțătorului vostru, care vĕ cresce copiiĭ și copilele în frica lui D-deu și alte lucrurĭ folositóre. Dér copiii voștri sunt ómenĭ după tipulŭ și asemĕnarea lui D-deu, nu dobitóce necuvêntătóre. Nu vĕ este rușine de pĕcatulŭ, ce facețĭ? — Sciu pré bine, că lada satului e totdéuna gólă, cândŭ trebue sĕ dațĭ pe ceea ce este de lipsă, și că bieții ómenĭ, carĭ abia au cépă și mămăligă, nu-șĭ potŭ plătí învĕțătorulŭ, d'aceea mĕ îndatorezŭ a vĕ fi învĕțătorŭ și nu vĕ cerŭ nimicŭ... Mai dicŭ odată: vreau sĕ fiu învĕțătorŭ și nicĭ comuna, nicĭ singuraticii, sĕ nu-mĭ plătéscă o para chióră!"

Ómenii se uitau unii la alții cu gurile căscate. Nu-șĭ credeau urechilorŭ. După-ce se mai desmeticiră, unii strigau, că nu le trebue dicêndŭ, că vrea sĕ le vêndă sufletele copilașilorŭ diavolului. Cei mai mulțĭ din contră gândiau, și cu totŭ dreptulŭ, că învĕțătorŭ mai ieftinŭ nu-șĭ potŭ căpĕtá, și astfelŭ strigau și făceau larmă, că Sandulŭ sĕ le fie învĕțătorŭ. Făcêndu-se alegere, partida lui Cremene cădŭ.

Irina, audindŭ acestea, erá sĕ-i crepe obrazulŭ de rușine. Alexandru sĕ priméscă a fi învĕțătorŭ? pe cândŭ în satŭ numai purcarulŭ și păzitorulŭ de nópte erau mai pe josŭ de câtŭ învĕțătorulŭ! Numai de câtŭ o tulí la móră, ca ieșită din minte și ca și cândŭ i s'ar fi întêmplatŭ cea mai mare nenorocire. Chiar și morarulŭ supĕratŭ, clătiná din capŭ dicêndŭ: „mi sĕ pare, că lui Alexandru îi lipsesce o dógă."

Alexandru rĕmase la hotărîrea lui. Deregĕtoria satului l'au și propusŭ de învĕțătorŭ la locurile mai înalte. Elŭ sĕ duse acum la orașŭ, făcŭ examenulŭ de lipsă și fŭ întăritŭ în tótă forma.

7. Alexandru ține școlă.

»Irină, Irină, nu mĕ supĕrá cu nemulțămirea ta și nu fi atâtŭ de obidată,« dicea Alexandru către nemângăiata fată a morarului. „Én privesce! bĕtrânii sunt strícațĭ, ei nu le mai potŭ îndreptá. Cine scie, décă prin o crescere bună a copiilorŭ nu voiŭ puté aduce eră în vedă satulŭ nostru, atâtŭ de urgisitŭ. Altă cale nu este. Adevĕratŭ că învĕțătorulŭ din satŭ este nebăgatŭ în sémă și desprețuitŭ, dér, câtŭ de tare s'a dejositŭ Mântuitorulŭ lumei, ca sĕ îndrepte, sĕ învețe și sĕ fericéscă pe ómenĭ! De amŭ avé noi cârmuire înțeleptă și cu sufletŭ, care s'ar interesá de binele sătenilorŭ mai multŭ ca d'alŭ lorŭ, ar pune mai multŭ prețŭ pe învĕțătorulŭ din satŭ.«

„Alexandre, Alexandre!« strigă Irina, „nu scii ce rĕu ai lucratŭ." Dér nu spuse pentru ce.

Intr'aceea, apropiându-se érna, Alexandru începŭ cu scóla. În diua dintâiŭ se puse și primì băieții la ușă. Cei ce aveau încălțăminte întinate trebuiau mai întâiŭ sĕ și le curețe cu paie séu cu răzăitorea de ferŭ făcută anume de Alexandru pentru aceea, ca sĕ nu se mânjéscă podinile curate din scólă. După aceea fie-căruia îi dá mâna prietinesce. Decă vr'unulŭ nu avea mânĭ curățîle, îlŭ trămitea în curte la fântână, ca sĕ se spele. Décă pĕrulŭ nu le erá bine pieptenatŭ îi trămetia, pe acasă, sĕ se pieptene. Ér pe cei curațĭ și bine pieptĕnațĭ, zimbindŭ îi sărutá pe frunte.

Copiii și copilele nu sciau ce însemnéză asta, — unora le erá rușine, alții rideau, alții plângeau. Așa ceva nu li se mai întêmplase nicĭ odată.

A doua și a treia di Alexandru primia băieții totŭ la ușă. Asta merse așa câteva dile, până ce toțĭ scolarii veniră așa cum poftia elŭ. După aceea îi primia în scólă. Décă se întêmplá sĕ mai vină câte unulŭ nepieptĕnatŭ, orĭ cu încălțăminte întinată, câte o oră întrégă îlŭ punea se stea în mijloculŭ scólei, ca sĕ fie de rîsulŭ celorŭ lalțĭ, pe urmă îlŭ trămitia a casă sĕ se curețe.

In satŭ se supĕrau mulțĭ pe Alexandru, dér în scólă nu-i puteau poruncí. Aicĭ trebuia sĕ lase după cum vrea elŭ. În câteva sĕptĕmânĭ, copiii de scólă, micŭ și mare sĕracŭ și avutŭ, toțĭ până 'ntr'unulŭ erau fórte curăței, celŭ puținŭ până se aflau la învĕțătorŭ.

Dér Alexandru nu se 'ndestulà cu atâta. După ce se deprinse băeții câteva lunĭ la rênduélă, îșĭ îndreptà luarea aminte asupra îmbrăcămintei lorŭ. Hainele dicea elŭ, sĕ nu fie murdare, pĕtate, sĕ nu fie cu prafŭ și noroiu, chiar și decă sunt vechĭ și rupte. Cela ce peste sĕptĕmână erá mai curățelŭ nunumai în scólă, dér și afară de scólă, prin satŭ, pe uliță și în biserică, acela erá iubitulŭ lui. Aceluia în sĕptĕmâna ântâiă îi dá unŭ

municaţiune însĕ, mai alesŭ în oraşe, este limba francesă limba dominantă.

Guvernulŭ imperialŭ germanŭ însĕ a impusŭ acuma pentru aceste provincii ca limba de afacerĭ a autorităţilorŭ administrative şi judiciare şi de instrucţiune în scólele mijlocii şi superióre limba germană. Eră pentru părţile provinciei cu poporaţiune, care vorbesce franţozesce, s'a păstratŭ în scólele poporale limba franceză ca limbă de instrucţiune. Şi pe tĕrêmulŭ justiţiei şi alŭ administraţiunii precum şi în corpurile representative s'a concesŭ locuitorilorŭ, carĭ vorbescŭ franţozesce, usulŭ limbei franceze pe unŭ timpŭ parte hotărîtŭ, parte nehotărîtŭ. Astfelŭ conţîne legea dela 14 Iuliu 1871 cu privire la limba de afacerĭ a judecătoriilorŭ următórele disposiţiunĭ: Pertractarea orală înaintea tribunalelorŭ de comerciu şi de pace, precum şi în afacerĭ poliţiane şi corecţionale se póte face (§. 11 alŭ legii citate) în limba francesă fără a mai luá unŭ dragomanŭ, décă tóte persónele active şi participante sciu acéstă limbă şi décă partidele, martorii séu esperţii nu cunoscŭ limba germană. Sub asemenea presupunere se póte face o ascultare judecătorescă pe lângă o pertractare orală, séu şi fără de aceea în limba francesă, fără â mai acvirá unŭ dragomanŭ. Liberarea sentinţei însĕ (§. 12) se face în limba germană, şi spesele traducerii, ce are a se dá la cererea partidelorŭ, au sĕ le pórte acestea. Din celelalte disposiţiunĭ ale citatei legĭ, care conţîne în paragrafii 13 şi 14 numai concesiunĭ transitorii, şi prin urmare deja espirate, cu privire la usulŭ limbei francese pentru pertractărĭ notarilale şi pentru pledoariele şi actele advocaţiale, mai este de relevatŭ §.-lŭ 15. (Va urmá).

Tĕrgulŭ Mureşului 10 (22) Aprile. Conferinţa electorală a aderenţilorŭ partidei naţionale române a decursŭ astădĭ aicĭ în ordine esemplară. Au participatŭ din trei cercurĭ electorale peste 200 alegĕtorĭ, carĭ în unanimitate şi cu entusiasmŭ s'au dechiaratŭ pentru programa din 1881 Maiu. Pe largŭ cu proxima ocasiune.

R. Fogaraşĭ.

Drama de la Circŭ.

Cetimŭ în »România« din Bucurescĭ: În séra de Pascĭ, o mare nenorocire s'a întêmplatŭ în Circulŭ Sidoli de pe Bulevardŭ. Pe la 9 şi jumĕtate, venindŭ o puternică furtună, a desfăcutŭ o parte din pânza, ce acoperea clădirea Circului, causândŭ stingerea mai multorŭ lămpĭ. A patra parte din publicŭ, vĕdêndŭ acésta, a părăsitŭ localulŭ. D. Sidoli, eşindŭ afară, asigură publiculŭ că n'arŭ fi nimicŭ, vêntulŭ are sĕ trécă şi că representaţia póte urmá, clădirea înfăţişândŭ destulă siguranţă. Pe la órele 10 însă, două pocnituri puternice se audiră. Ţipete sfâşiătóre. În momentulŭ acela, o pânză se lăsà josŭ acoperindŭ publiculŭ de prin stale. Lămpile se stinseră, oamenii, bărbaţi, femei şi copii incepură a da năvală la uşă. In cădere, o parte din pânză luă focŭ. Atuncĭ ţipetile deveniră îngrozitóre. In mintea fie-căruia venise nenorocirea de la Ringtheater din Viena. Ce erá de făcutŭ. Oricine îşi póte închipuí. Viaţa fiindŭ scumpă, fiecare se silia sĕ şi-o salveze. De aci îmbrâncelĭ şi înghesuelĭ, carĭ au ocasionatŭ mórtea câtorva femei şi a unui bărbatŭ şi rănirea a unui numĕrŭ considerabilŭ de ómenĭ. Se zice, că ar fi muritŭ cincĭ persóne, între carĭ putemŭ numì pe d-ra Şerbănescu şi o dómnă de pe strada Senatului. D. Al. Marghilomanŭ şi d. generalŭ Haralambie au fostŭ tare răniţĭ. Mare parte dintre femei şi dintre răniţĭ au fostŭ duşĭ în cafenéua Grand-Hotel de Bulevard, unde li s'au datu primele ajutóre. Domnişórei F...., care venise cu guvernanta, i s'au ruptŭ amêndouĕ urechile de unŭ miserabilŭ, care găsise tocmai momentulŭ sĕ-i fure cerceii. Pe la 10, s'a desfăşuratŭ cumplita dramă la Circŭ, şi d'abia pe la 11, funcţionarii inalţi ai Poliţiei şi'au arătatŭ pe la circŭ feţele. Pompierii au sositŭ după ce ieşise tótă lumea din Circŭ. Acésta este fidela descriere a nenorocirei intêmplate în prima di de Pascĭ.

Bucurescĭ, 13 Aprile.

Marĭ pregătirĭ aci pentru primirea părechei princiare de corónă. Câmpulŭ dela Bănésa plinŭ de armată. Stradele principale se împodobescŭ. Se iau diferite disposiţiunĭ poliţienescĭ pentru circulaţiunea publicului. Poliţia cumpĕră florĭ pentru înfrumseţarea stradelorŭ, umblă din casă 'n casă şi obligă pe locuitorĭ sĕ facă stégurĭ austro-ungare şi sĕ le atêrne pe la uşĭ şi ferestre în dilele de 13, 14 şi 15. Mare mişcare în capitală; din provincie sosesce multă lume.

Bucurescĭ 26 Aprile (Telegr. Gaz. Trans.)

Timpulŭ fiindŭ ploiosŭ, armata a defilatŭ dinaintea palatului regalŭ de pe calea Victoriei; aspectulŭ marţial. Dorobanţii în costume române escelau; mii de ómenĭ pe strade. De séră mare bal. La nópte Inalţii óspeţĭ plecă.

Diverse.

Sinodulŭ archidiecesanŭ gr. or. îşĭ va începe în Sibiu şedinţele sale ca de ordinarŭ în Dumineca viitóre (D. Tomii).

Dulapŭ ruptŭ. — In diua de Pascĭ s'au întêmplatŭ mai multe nenorocirĭ în Bucurescĭ. Afară de incidentulŭ din circulŭ Sidoli, s'a ruptŭ unŭ dulapŭ (scrânciobŭ), care se numesce la Pipera, tocmai pe cândŭ se învêrtea cu cea mai mare repediciune. Două persóne au muritŭ, şi unei fete i s'au ruptŭ amêndouĕ mânile. Dulapulŭ încă fusese visitatŭ de unŭ inginerŭ, ca şi circulŭ Sidoli.

Prinţulŭ Nichita. — „Pol. Corr." spune că principele Muntenegrului Nichita are de gândŭ sĕ dea poporului sĕu o constituţiune şi sĕ creeze o cameră de deputaţĭ.

Prinţulŭ de corónă. — Se facŭ pregătirĭ marĭ în Bucurescĭ pentru primirea archiducelui Rudolfŭ şi a soţiei sale. Inalţii óspeţĭ au sositŭ Vinerĭ în Bucurescĭ. Adĭ Sâmbătă se face pe câmpia Bănesei o mare manevră militară esecutată de unŭ corpŭ de armată. Séra va fi balŭ în sala teatrului, de unde prinţulŭ şi princesa de corónă vorŭ plecá deadreptulŭ la gară.

Prinţulŭ Bulgariei. — Lunĭ a fostŭ în Bucurescĭ principele Alexandru alŭ Bulgariei şi a făcutŭ o visită M. S. Regelui României. Principele Alexandru a luatŭ dejunulŭ la palatŭ, şi după amédĭ a plecatŭ la Rusciucŭ.

Graniţele închise. — „România Liberă" cere, ca ministrulŭ de esterne alŭ României sĕ iea mĕsurĭ în contra abusului, ce facŭ Ungurii de dreptulŭ de carantină, de óre-ce pesta bovină nu mai esistă în România.

Atentatŭ pe drumulŭ de ferŭ. — La Şeica-mare puse unŭ individŭ, până acuma încă necunoscutŭ, Joia trecută séra 15 snopĭ de faşine pe şinele drumului de ferŭ. Trenulŭ, care venia la 10 ore dela Sibiiu, a fostŭ opritŭ, fără sĕ iasă din şine (deraieze). A întârdiatŭ numai cu o oră. O anchetă judecătorescă cercetéză după făptuitorŭ, care póte că a voitŭ, ca sĕ deraieze trenulŭ séu sĕ-şĭ rĕsbune asupra cantonerului, scoţêndu-lŭ din pâne.

Dare de sémă.

(Urmare.)

Prin colecta de la Adalbert Mihailoviciŭ, adv. în Şeria: Ioanŭ Vancu 2 fl., Ana Vancu 2 fl., Liviŭ Beldea 5 fl., V. Zsiroş 1 fl., I. Bogdanŭ 2 fl., Adalbert Mihaloviciŭ 10 fl., — Prin colecta dela Gregoriŭ Marinescu, din Lipova: N. Scherbanŭ 2 fl., Ioanŭ Ardeleanŭ 1 fl., Ioanŭ Tuducescu 2 fl., Marinescu 2 fl., Aurelianŭ Micu 1 fl., Hotorats Mladinŭ 1 fl., Adrianŭ Micu 1 fl., Clementŭ Raţŭ 2 fl., Davidŭ P. Simonŭ 2 fl., Constantinŭ Dogevits 1 fl. — Prin colecta dela Vasiliu Ignatŭ adv. în Beiuşŭ: Vasiliu Leşanŭ 1 fl., A. Antal 1 fl., Petru Mihuţŭ 1 fl., Ioanŭ Buteanŭ 1., Ioanŭ Ardeleanŭ 1 fl., D. Negreanu 1 fl., Georgiu Marianescu 1 fl., Iosifŭ Gallŭ 1 fl., Vasiliu Pappŭ 1 fl., Georgiu Borha 1 fl., Demetriu Fekete 1 fl., Georgiu Papŭ 1 fl., Eufemia Stefania-Duma 1 fl., Ambrosiu Cretz 1 fl., Alexiu Ardeleanŭ 1 fl., Gavrilŭ Cosma 1 fl., Ioanŭ Lazarŭ 1 fl., Alexandru Gramma 1 fl., Ana Cosiolţeanŭ 1 fl., Ioanŭ Erdély 1 fl., Constanţiu Boitz 1 fl., Vasiliu Ignatŭ 3 fl. — Prin colecta dela Ioanŭ Bartolomeiŭ, din Caransebeşŭ: Ştefanŭ Velova 1 fl., Petru Popoviciŭ 1 fl., F. Adamŭ 1 fl., Ioanŭ Bartolomeiŭ 1 fl. — Prin colecta dela Dr. N. Ciaclanŭ, medicŭ în Pecĭca: Georgiŭ Petroviciŭ 5 fl., Sidonia Tamasdanŭ 10 fl., Etelca Popa 5 fl., Ioanŭ Ardeleanŭ 2 fl., Petru Cimponeriŭ 2 fl., Emilia Ciorgariŭ 2 fl., Luisa Barbura 10 fl., Ana Novacŭ 3 fl., Iulia Iosa 2 fl., Sofia Ghebeşŭ 2 fl., Dr. Ciaclanŭ 2 fl. — Prin colecta dela Justinŭ Popoviciŭ, din Ghiula: Justinŭ Popoviciŭ 2 fl., Iositŭ Besanŭ 1 fl., Ioanŭ Marcuşiŭ 50 cr. Petru Biberia 1 fl., Elena Biberia 1 fl., Lazarŭ Bogariŭ 1 fl. — Prin colecta dela Nicolau Zigrea, adv. in Oradia-mare: Ieroteŭ Beleşiŭ 5 fl., Petru Ionaşŭ 1 fl., Simeonŭ Bica 3 fl., Petru Suciu 3 fl., Gavrilŭ Neteŭ 3 fl., Elia Bochişŭ 1 fl., Georgiŭ Horvath 1 fl., Ioanŭ Popŭ 2 fl., Nicolau Zigrea 3 fl. — Prin colecta dela Visarionŭ Romanŭ din Sibiiŭ, Elia Macelariu 5 fl., Parteniu Cosma 2 fl., Elena Baronésa Papŭ 1 fl., Gregorie Mateiu 3 fl., Ioanŭ Popescu 1 fl., Petru Petroviciŭ 50 cr., Nicolau Cristea 1 fl., Moise Lazarŭ 1 fl., Ioanŭ Moga 2 fl., Ioanŭ Preda 1 fl., Petru Roşca 1 fl., Nicanorŭ Frateşŭ 1 fl., Ilariu Puşcariu 1 fl. D. Crişanŭ 1 fl. Suma . . . . 369 fl. 30 cr.

Suma totală a veniturilorŭ . . . . . 873 fl. 80 cr.

Se scadŭ spesele balului . . . . 271 fl. 10 cr.

Rĕmâne venitŭ curatŭ . . . . 602 fl. 70 cr.

Aradŭ, 14 Aprile 1884. Letiţia Oncu, Cass. Reun.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 15 Aprile st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	122.60	Bonurĭ croato-slavone	100.—
Rentă de aurŭ 4%	91.53	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.—
Rentă de hârtiă 5%	88.45	Imprumutulŭ cu premiu ung.	115.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	141.80	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	115.80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	95.90	Renta de hârtiă austriacă	79.95
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	118.—	Renta de arg. austr.	81.15
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	100.40	Renta de aurŭ austr.	100.75
Bonurĭ rurale ungare	101.50	Losurile din 1860	137.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.50	Acţiunile băncei austro-ungare	852.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	100.50	Act. băncei de creditŭ ung.	318.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.50	Act. băncei de creditŭ austr.	319.70
Bonurĭ rurale transilvane	99.75	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.72
		Napoleon-d'orĭ	9.63
		Mărcĭ 100 împ. germ.	59.40
		Londra 10 Livres sterlinge	121.35

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

---

chipŭ séu o cólă de hârtiă albă, într'a doua altŭ semnŭ de distingere, în sfêrşitŭ o sĕrutare înaintea tuturorŭ. Celŭ sărutatŭ avea apoi dreptulŭ a se plimbá Dumineca cu învĕţătorulŭ séu décă ningea şi erá timpul urîtŭ a petrece la elŭ acasă şi a se uitá într'o carte mare cu chipurĭ, din care învĕţătorulŭ sciá sĕ spună multe istoriore frumóse.

Alexandru sciá sĕ-şĭ ţină demnitatea şi faţă de ómenĭ marĭ; elŭ nu batjocuria pe nimenĭ, dér nicĭ nu se temea de nimenĭ, — nu erá decĭ nici o mirare décă toţĭ copii simţiau o stimă faţă de elŭ, şi că în urmă îlŭ iubiau mai tare chiar şi de câtŭ pe părinţii lorŭ. Erá o plăcere sĕ-i védă omulŭ cu ce evlaviă îlŭ linguşiau toţĭ, câtŭ de bucurosŭ alergau la elŭ, cândŭ îlŭ întêlniau, cum se siliau a-i cetí gândulŭ din faţă şi cum unŭ semnŭ, erá de ajunsŭ, ca sĕ-i urmeze cu plăcere.

Pentru Bogăţenĭ erau aceste unŭ lucru neînţelesŭ, cu atâtŭ mai vêrtosŭ cu câtŭ acestŭ învĕţătorŭ nu folosia nicĭ bâta de alunŭ, nicĭ nuiaua de mestécănŭ. Cei fricoşĭ îşĭ închipuiau totŭ felulŭ de istorii. Babele strigau în drumŭ, că nu este lucru curatŭ. Ele stăruiau sĕ nu se mai trimită copii la scólă. Până acolo totuşĭ n'a ajuns tréba.

Curăţenia inimei e sănătatea sufletului, curăţenia trupului e sănătatea lui. Dobitócele se potŭ tăvălí în tină, dér omulŭ cu chipulŭ lui Dumnedeu, curatŭ, sĕ se rădice spre cerulŭ seninŭ. Inceputulŭ crescerei copiilorŭ sĕ fie a stêrní în ei consciinţa, că sunt ómenĭ, adecă fiinţe mai pre susŭ de animale. Atuncĭ poţĭ face din ei, ce vreai, pentru că sunt mlădioşĭ. Din animale nu poţĭ face nimicŭ. Învĕţătorulŭ, care cu seriositate şi iubire nu e în stare sĕ facă pe copii sĕ-i urmeze, acela nu-şĭ pricepe chiămarea. Unulŭ ca acela ar fi vrednicŭ, ca bĕţulŭ, cu care vrea sĕ înveţe băeţii ca pe nisce cânĭ séu alte animale fără minte, — bĕţulŭ acela sĕ se mĕsure pe spatele lui.

8. Ce sĕ întêmplă în scólă mai departe.

Prin satŭ erá mare sgomotŭ. Se vorbia, că Alexandru strică băeţii, că bagă în ei lege nóuă şi că nu învaţă nimicŭ dela elŭ. Pentru-că îi prindea pe toţĭ mirarea cum trăgeau acum copii pe fie-care di sĕ mérgă la scólă, pe cândŭ de comunŭ, nu sĕ pré obicĭnuescŭ a a cercetá bucurosŭ scóla. Asta e unŭ lucru contra firei. Pe lângă aceea în scólă erá tăcere, ca în biserică, pe cándŭ ómenii din bĕtrânĭ au pomenitŭ, că în scólă sĕ fie o larmă şi unŭ alaiu, de resuná satulŭ. Astădĭ, chiar în órele de cântărĭ sĕ aude numai unŭ murmăitură ca de albine. Mai departe, la rugăciunĭ se facŭ înnoirĭ supĕrăciόse şi copiii sĕ deprindŭ la vrăjitorii.

Acestea şi alte cârtirĭ ajunseră în sfêrşitŭ la urechile preotului, cum şi la ale inspectorului scolarŭ din oraşŭ. Şi fiind-că în faptă nime nu sciá şi nu înţelegea ce sĕ întêmplă în scólă, sĕ rênduí o comisiă de cercetare. Asta se compunea din doi domnĭ dela oraşŭ şi din preotulŭ satului. Tustrei aceştia întrară într'o diminéţă pe neaşteptate în scólă, înainte d'a sĕ începe lecţiile. După-ce spuseră învĕţătorului, de ce au venitŭ, cerură ca în faţa lorŭ sĕ urmeze cu băeţii aşa, cum face cândŭ sĕ află numai elŭ singurŭ cu dênşii.

Băeţii veneau unulŭ câte unulŭ. Îţĭ erá dragŭ de ei, sĕ-i vedĭ, cum veniau de liniştiţĭ şi câtŭ sunt de curăţei. Care cum întrá se ducea mai ântâiu la învĕţătorŭ, îi sărutá mâna, dup'aceea se îndreptá în tăcere la loculŭ sĕu, unde şoptiau între sine voioşĭ şi priviau asupra străinilorŭ. De toţĭ erau cincĭ-decĭ-şi-cincĭ de copii. Băeţii şedeau de o parte, copilele de alta.

După-ce s'adunară cu toţii, învĕţătorulŭ începù cu viersŭ înaltŭ: „iubiţĭ copilaşĭ! înainte de tóte sĕ ne plecămŭ genunchii înaintea lui D-dĕu, părintelui nostru, care e în totŭ loculŭ de faţă şi sĕ ne rugămŭ lui cu supunere." Dicêndŭ Alexandru acestea toţĭ cei cincĭdecĭ şi cincĭ de băeţĭ îşĭ încrucişară mânile şi îngenunchiară privindŭ la pămêntŭ în tăcere.... a îngenunchiatŭ şi învĕţătorulŭ. Domnii din comisiă, vĕdêndŭ că toţĭ sĕ umilescŭ înaintea a-totŭ-puternicului D-dĕu, urmară şi ei pilda băeţilorŭ. După acésta învĕţătorulŭ cetí o rugăciune frumósă şi pătrundĕtóre dintr'o carte, care erá pe scaunŭ dinaintea lui. Asta erá atâtŭ de înţelesŭ, în câtŭ o putea cuprinde chiar şi micuţulŭ celŭ de şese anĭ. Acésta pĕtrunse inima unuia din străinĭ, în câtŭ îi umplură ochii de lacrimĭ.

Acum se rĕdică cu toţii. Scolarii cei mai vechĭ îşĭ îndréptă ochii spre o tablă négră pe care erau scrise note, cu cuvinte, şi cântă în două vocĭ o frumósă rugăciune de diminéţă. Cei mai micĭ încă bombăniau cântarea încetŭ, pentru sine. După acésta scolarii cei mai bunĭ cetescŭ dintr'o carte pe schimbate o poesiă evlaviósă; dér fie-care şirŭ se repeţá cu voce mai slabă de către toţĭ scolarii. Cartea sĕ închide. Copii repeţescŭ mai întâiu cu toţii poesia de rostŭ, pe urmă şi singuraticiĭ, pe carĭ îi strigá învĕţătorulŭ.

(Va urma).

„GAZETA TRANSILVANIEI“

ḐIARŬ CUOTIDIANŬ.

Ca mâne se 'mplinescŭ 50 de anĭ, de cândŭ **„Gazeta Transilvaniei,“** sub cea mai cumplită prigonire a némului românescŭ, a arboratŭ în mijloculŭ valoroşilorŭ şi patrioticilorŭ comercianţĭ din Braşovŭ, acestŭ emporiŭ alŭ Transilvaniei, drapelulŭ redeşteptării naţionale.

Tótă suflarea românéscă cu bucuriă şi cu căldură a îmbrăţişatŭ acestŭ ḑiarŭ-apostolŭ alŭ poporului românŭ şi grupatu-s'au cu toţiĭ sub drapelulŭ arboratŭ de elŭ şi lucrat'au cu însufleţire şi bărbătéscă statornicia pentru înălţarea românismului.

Grea şi amară era lupta. Tendinţele de a desnaţionalisá pe Românĭ îşĭ ajunsese culmea. Legea dela 1832 adusă de dieta maghiară glăsuiá ca în seminariulŭ românescŭ din Aradŭ sĕ se învețe şi ungaresce şi ca: **„de aicĭ încolo la tóte confesiunile sĕ se admită şi sĕ funcţioneze numai astfelŭ de preoţĭ, predicătorĭ şi vicarĭ, carĭ sciu ungaresce.“**

Apĕratu-s'aŭ cu bărbăţiă Românii dintre Tisa şi Carpaţĭ în contra acestorŭ uneltirĭ duşmane şi sosit'a după nópte şi vijeliă şi o ḑi cu sóre, dar numai o ḑi, căcĭ în cealaltă diminéţă se iviră éraşĭ nuorĭ furtunoşĭ pe ceriŭ. Róta sorţii aduse din nou prigonirile de odinióră asupra capului nostru. Par' că sórtea a voitŭ sĕ încerce până unde merge tăria şi perseveranţa Românului.

Cu tóte uneltirile şi prigonirile însĕ **„Gazeta Transilvaniei“** îşĭ ridică fruntea şi unindŭ sufletesce pe toţĭ Românii luptă necurmatŭ şi fără pregetŭ pentru drepturile şi libertăţile opincii românescĭ.

Adversarii noştri neperḑênd din vedere acéstă luptă şi preţuindŭ resultatele dobêndite de până acum după adevĕrata lorŭ valóre şi-au îndoitŭ puterile, şi, acum după 50 de ani, şi-aŭ perfecţionatŭ şi rafinatŭ mijlócele pentru sugrumarea şi stingerea nóstră. Prin urmare, şi noi cei de astăḑi, credincioşĭ şcolarĭ ai românismului, asemenea sĕ ne strîngemŭ rêndurile, şi sĕ ne îndoimŭ puterile de apĕrare.

Adversarilorŭ noştri, avêndŭ ei puterea ţĕrii în mână, le-a fostŭ pré uşorŭ de a ne loví în tóte interesele politice, comerciale şi economice, şi acum atăcându-ne în şcólă ca şi în biserică, în limbă ca şi în avere, nouĕ nu ne-a mai remasŭ altŭ mijlocŭ de apĕrare de câtŭ **condeiulŭ**, cu care toţĭ Românii datorĭ sunt de a strigá în lumea largă şi de a cere dreptate şi libertate pentru poporulŭ românŭ dintre Tisa şi Carpaţĭ.

Ast-felŭ împinşĭ de dorulŭ de a ne folosi ḑilnicŭ şi cu energiă de acestŭ pacinicŭ mijlocŭ apelămŭ la publiculŭ celŭ mare românŭ pentru a ne susţiné în ḑilnica nóstră luptă naţională şi în firma nóstră speranţă de a fi încuragiaţĭ, deschidemŭ abonamentŭ la **ḑiarulŭ nostru cuotidianŭ**

GAZETA TRANSILVANIEI

care precum acum 50 de anĭ a fostŭ **primulŭ organŭ de publicitate românŭ**, tot asemenea şi astăḑi e **primulŭ organŭ cuotidianŭ românŭ**, ce apare dincóce de Carpaţĭ.

Suntemŭ sigurĭ, că publiculŭ românŭ e pe deplinŭ convinsŭ de principiile, ce le profeséză acestŭ ḑiarŭ şi de modulŭ cum acestŭ organŭ alŭ Românilorŭ dintre Tisa şi Carpaţĭ a sciutŭ chiar şi în cele mai grele împrejurărĭ sĕ ţie susŭ stindardulŭ naţionalităţii române.

Privindŭ dér cu încredere la viitorŭ, **Gazeta Transilvaniei** dela 1 Aprile a începutŭ a eşí în tóte ḑilele, afară de Duminicĭ, şi serbătorĭ, şi pentru a puté cu înlesnire străbate până chiar şi în săraca colibă a ţĕranului românŭ, va fi celŭ mai eftinŭ ḑiarŭ din monarchia Austro-Ungară:

ABONAMENTE:

Pentru **Austro-Ungaria** pe anŭ **12 fl.**, pe 6 lunĭ **6 fl.**, pe 3 lunĭ **3 fl.** Pentru **România** pe anŭ **36 lei**, pe 6 lunĭ **18 lei**, pe 3 lunĭ **9 lei.** Domniĭ abonaţĭ, carĭ au plătitŭ abonamentulŭ cu stimă sunt rugaţĭ a ne trămite diferenţa. Celŭ mai uşorŭ mijlocŭ de abonare este prin **mandatŭ postalŭ.**

REDACŢIUNEA.

Publicaţiune.

Se face cunoscutŭ, cum-că **têrgulŭ de ţĕră** celŭ mai de aprópe în comuna **Lipova**, se va ţiné în 4 Maiu 1884 st. nou, éră têrgulŭ de vite se va începe cu doue ḑile mai nainte.

Lipova (Bănatŭ) în 20 Aprile 1884.

Antistia (primăriă) comunală.